

Forslag til

Energi- og miljøpolitisk uttalelse fra LO i Oslos representantskap den 24. mai 2004

LO i Oslo vil med denne uttalelsen gi uttrykk for at Norge må utnytte de naturgitte ressursene i landet for øking av kraftproduksjon til bruk i næringsliv, kommunikasjoner og boliger og at dette ikke nødvendigvis behøver å stå i motsetning til både en miljø- og ressursvennlig politikk. Samtidig er det viktig å sikre nasjonalt eierskap og kontroll over disse ressursene for å bevare dem for framtida og sikre rimelige priser både til privat bruk, næringsliv og kommunikasjoner.

Dette krever imidlertid at det eksisterer vilje til å gjennomføre dette hos de politiske myndigheter i Storting og Regjering.

Gjennom politiske vedtak på 90-tallet ble energiloven endret slik at kraftverkene og forsyningsnettene kom i hendene på markedskreftene. Dette innebærer at det ikke lenger er et overordnet mål for eierne å sikre stabil og rimelig strømforsyning til bedrifter og husholdning, men å sørge for størst mulig fortjeneste. Dagens situasjon med voldsomt svingende energipriser er et resultat av politiske vedtak med overordnede ideologiske føringer om et markedsstyrt energisystem. Energifrisen vinteren og våren 2003 viste en sjokkerende politisk holdning hvor politikere i Regjering og Storting satte profitten til eierne av strømforsyningen foran interessene til landets befolkning. Politikerne som i sin tid gikk i spissen for dereguleringen av energimarkedet, løp fra sitt eget ansvar for situasjonen. I stedet for å ta de nødvendige grunnleggende grep for å løse problemene foreslo de skuebrødsløsninger, som endringer av utsendelsesrutiner for strømregninger og låneordninger. I stedet for å endre energilovgivningen slik at den tjener landets innbyggere ved å sørge for sikker og rimelig strømforsyning, går Regjeringen ufortrødent videre for å ivareta spekulantenes interesser ved å endre industrikonsesjonsloven for å tvinge kommuner som fortsatt er eiere av kraftselskaper til å selge til private, fortrinnsvis utenlandske eiere. For ytterligere å forverre situasjonen, fraskrive seg ansvar og legge kraftforsyningen helt og fullt i spekulantenes hender, brukes Konkurransetilsynet for å begrense Statskrafts eierandeler. Samtidig planlegges det å selge Statskraft til spekulanter.

LO i Oslo slår fast at vannkraften er en evigvarende forurensningsfri og fornybar ressurs som må betraktes som folkets felles eiendom. Dette fellesskapets eiendom angripes nå av to forslag:

- Forslag om forandring av konsesjonslovene og
- Forslag om å omgjøre Statkraft til et aksjeselskap

Disse forslagene har til hensikt å gjøre norsk vannkraft til et marked for handel med kraftverk, og dermed salg og utflagging.

Den nåværende industrikonsesjonsloven har som formål å sikre stabilt og langvarig offentlig eierskap av vannkraften. Den såkalte hjemfallsretten sikrer at fellesskapet gjennom staten får tilbake vederlagsfritt alle ikke offentlig eiede kraftverk etter 60 år.

Offentlige eiere, derimot har evigvarende eierskap til sine kraftverk. Olje- og Energidepartementet går imidlertid nå inn for 75 års konsesjonstid for alle. Dette vil føre til at kraftverk som er i kommunalt og fylkeskommunalt eie mister sin verdi som en "evigvarende" inntektskilde og oppmuntre til salg. Intensjonene med dette forslaget er å få inn nye eiere som i stor grad vil være utenlandske konserner. Slike eiere vil da presse gjennom EU-vedtak som forbyr de norske hjemfallsreglene. Olje og energidepartementets argumentasjon hviler på to påstander: At nytt eierskap vil tilføre ny kompetanse og kapital og at evigvarende konsesjoner til offentlig eide selskaper motvirker kjøp og salg av kraftverk.

Regjeringen går i tillegg, i et særskilt forslag, inn for oppheve konsesjonsplikten og dermed hjemfallsretten for kraftutbygging med en øvre grense på 40 millioner kilowattimer, mot nåværende 10 millioner. Det tilsvarer utbyggingskostnader på opp til 100 mill. kroner pr. kraftverk. Dette vil gi evigvarende eierskap til private og utenlandske utbyggere. Samtidig vil det iverksette press for utbygging av slike kraftverk i fosser og elver som enten er, eller burde være, fredet for utbygging. LO i Oslo tar sterk avstand fra dette forslaget om privatisering og salg av norske naturressurser og mener forslaget bør behandles sammen med forslaget om hjemfallsretten.

LO i Oslo mener også at nytt eierskap verken vil tilføre ny kompetanse eller kapital. Den norske kompetansen er av den beste i verden i dag og kapital, særlig offentlig, er ikke mangelvare i Norge. Vi mener også at det er avgjørende for stabilitet i kraftforsyningen til norske husstander, næringsliv og kommunikasjoner at det er et stabilt norsk offentlig eierskap til kraftverkene. Dette har vi støtte for av 87% av befolkningen i følge en meningsmåling.

Den offentlig eiede vannkraften representerer en realkapital på opp mot 1000 milliarder kroner, altså en størrelse på vel så mye som oljefondet. Dette gir store avkastninger til eierskapet som i dag er altoverveiende offentlig og dermed folkets. Med utenlandske eiere vil størstedelen av dette forsvinne ut av landet.

På denne bakgrunn går LO i Oslo sterkt i mot forslaget om forandring av konsesjonslovene og forslaget om å omgjøre Statkraft til aksjeselskap. Det er vårt standpunkt at vannkraften er folkets eiendom og at regjeringens forslag er kortsiktig og ideologisk begrunnet i markedsliberalistiske resonnementer til stor og nærmest evigvarende skade for den norske befolkning.

Det er imidlertid et faktum at selv om vannkraften er, og fortsatt i uoverskuelig framtid, vil være bærebjelken i landets kraftforsyning, er mulighetene for videre utbygging begrenset. Derimot vil det ligge store gevinster og øket energiproduksjon knyttet til en modernisering av eksisterende vannkraftverk og linjenett. Det nåværende kraftbørsbaserte regime motvirker imidlertid at det er økonomisk interesse for en slik effektivisering fordi det nærmest blir uinteressant for kraftprodusentene og leverandørene. Kraftbørsen virker slik at når etterspørselen etter energi stiger, settes prisene opp og inntektene blir de samme eller større uansett om det leveres mer eller mindre strøm.

LO i Oslo krever derfor at energilovgivningen må endres slik at det igjen blir lønnsomt å investere i effektivisering av både kraftverkene og linjenettet. Det må settes grenser

for nedtapping av bassengene og børsen må ikke bestemme strømprisen. Vi avviser derfor også den ekstreme miljøbevegelsen som støtter høye strømpriser og i sin ytterste konsekvens er en medspiller for de som har liberalisert og vil fortsette å liberalisere kraftmarkedet.

En videre utbygging av næringsliv, offentlig virksomhet og kommunikasjoner vil i åra framover kreve at det tas i bruk alternative energikilder til vannkraften. LO i Oslos standpunkt er at utnyttelsen av landets naturressurser må være en nasjonal strategi.

I dag er utnyttelse av gasskraft et stort stridstema. Vi stiller oss uforstående til at gass eksporteres for utnyttelse til andre land samtidig som man er motstander av videreutvikling i Norge. Å sende gassen i rør ut av landet gir ikke mer miljøvennlige gasskraftverk eller mindre forurensning. Dette bidrar kun til at Norge blir en ren råvarelevrandør. Norge må derfor utnytte de naturgitte ressursene for samtidig å utvikle teknologien i en miljøvennlig retning. Staten må bruke store midler til forskning og utvikling av miljøvennlige gasskraftverk med ny teknologi som minimaliserer Co2-utslippene. Norge har ratifisert Kyoto.avtalen og forpliktet seg til å redusere de nasjonale utslippene i 2008 – 2012 til 1% over nivået i 1990, men de offisielle prognosene viser en økning på 17% fra 1990 til 2012, uten at gasskraftverk er bygget. Det er dermed åpenbart at om gasskraftverk skal bygges må disse være tilnærmet fri for Co2-utslipp. LO i Oslo mener derfor at det er nødvendig å iverksette betydelige tiltak for å få til de nødvendige reduksjoner i klimagassutslippene, i tillegg til Kyotoavtalens bruk av fleksible mekanismer som kvotehandling, felles gjennomføring og den grønne utviklingsmekanismen.

I energiproduksjonen framover må det derfor satses på alternative energikilder som bioenergi, brenselceller, vind- og bølgekraft. Dette vil gi en mer framtidsrettet næringsutvikling og flere arbeidsplasser enn ensidig satsing på fossile energikilder. Fossile energikilder, som tilnærmet forurensningsfrie gasskraftverk, kan imidlertid være overgangsløsninger i et begrenset tidsperspektiv.

Det er imidlertid avgjørende at det er full offentlig kontroll og eierskap av produksjon, energiforsyning og planlegging av både effektivisering av eksisterende vannkraftforsyning, og forskning og utvikling av alternative energikilder.